

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VIŠKE POSLOVNE ŠOLE
**ELEKTRONSKO POSLOVANJE MATIČNE EVIDENCE
ZAVAROVANCEV IZ OBVEZNEGA POKOJNINSKO IN
INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA**

TADEJA KEK

IZJAVA

Študent/ka **Tadeja Kek** izjavljam, da sem avtor/ica te zaključne strokovne naloge, ki sem jo napisal/a pod mentorstvom doc. dr. Aleša Groznika, in da dovolim njeno objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 22.10.2009

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1. PRENOVA POSLOVANJA V JAVNIH ORGANIZACIJAH IN NJIHOVO UVELJAVLJANJE	4
1.1 Opredelitev matične evidence	4
1.2 Posebnosti in težave pri prenovi poslovanja v javnih organizacijah.....	5
1.3 Metodološke osnove projektnega vodenja v javni upravi	5
2. POMEN ELEKTRONSKEGA POSLOVANJA ZA ZPIZ.....	6
2.1 Način elektronskega zbiranja obrazcev	6
2.2 Arhiviranje elektronsko sprejetih dokumentov	7
3. ANALIZA OBSTOJEČEGA STANJA MATIČNE EVIDENCE	8
3.1 Vsebinski problemi matične evidence zavarovancev.....	8
3.2 Tehnični problemi informacijskega sistema	8
3.3 Pomanjkljivosti bivših postopkov zbiranja obrazcev	9
4. CILJI PRENOVE MATIČNE EVIDENCE	10
4.1 Spletni zajem podatkov o plačah in nadomestilih.....	11
4.2 Sistem trajnega arhiviranja elektronskih obrazcev na mikrofilm.....	12
4.3 Prijave podatkov o poslovanju in zavarovanju	12
4.4 Sprejem elektronskih podatkov o plačah in nadomestilih.....	13
4.4.1 Sprejem ostalih elektronskih podatkov	14
4.4.2 Uporaba matične evidence zavarovancev	14
5. FAZE ZA DOSEGO PRENOVE MATIČNE EVIDENCE ZAVAROVANCEV	15
5.1 Izdelava izvedbene dokumentacije.....	15
5.2 Vzpostavitev okolja za elektronsko pridobivanje podatkov	16
5.3 Izgradnja nove programske opreme	16
5.4 Čiščenje obstoječih podatkov matične evidence	17
6. MOŽNOSTI RAZVOJA MATIČNE EVIDENCE.....	17
6.1 Razvoj e-uprave Republike Slovenije v obdobju 2001 do 2007	18
6.2 Elektronsko zbiranje podatkov M-1/M-2/M-3 preko portala e-VEM.....	18
6.3 Možnost uporabe podatkov o dohodnini namesto obrazcev M-4	20
6.4 Spletne storitve e-uprave na področju pokojninskega zavarovanja	21
SKLEP.....	22
LITERATURA IN VIRI	Error! Bookmark not defined.

KAZALO SLIK IN TABEL

Slika:1 Diagram postopkov matične evidence zavarovancev	3
Slika 2: Shema za zbiranje podatkov	6
Slika 3: Infrastruktura sistema za varno elektronsko arhiviranje.....	7
Slika: 4 Diagram poteka bivše obdelave računalniških obrazcev M-4/M-8	9
Slika 5: Diagram tokov nove matične evidence zavarovancev.....	11
Slika 6 : Diagram poteka sprejemanja elektronskih obrazcev M-4	13
Tabela 1: Pregled zbranih in formalno pregledanih podatkov o zavarovancih, 2007 in 2008.....	19

UVOD

Izvajanje obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja je temeljna dejavnost zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju zavod).

Podatki potrebni za izvajanje pokojninskega in invalidskega zavarovanja, se na način, ki je predpisan z Zakonom o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 81/00, v nadaljevanju: ZMEPIZ) za zavarovance vodijo v matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic. ZMEPIZ je ključni predpis, ki ga je potrebno upoštevati pri izdelavi projekta prenove informacijskega sistema matične evidence zavarovancev.

Matična evidenca zavarovancev je temelj obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki obsega: zbiranje podatkov in vodenje evidence o dajalcih podatkov oz. zavezancih za vložitev prijave v zavarovanje in zavarovalnih oseb ter pripravljane poročil in podatkov za potrebe Zavoda in zunanjih institucij.

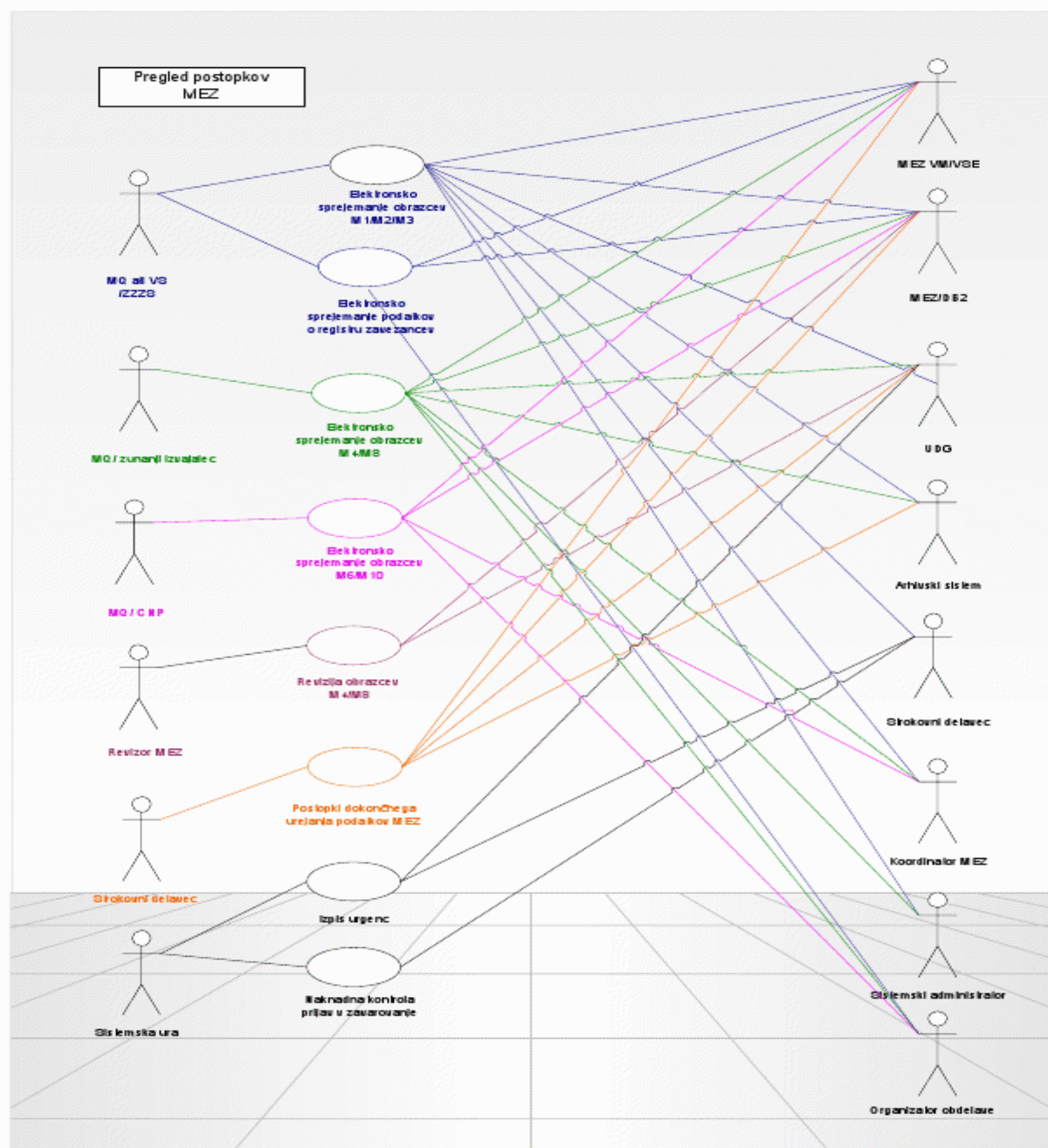
Poslovno področje matične evidence zavarovancev je računalniško že podprto in je temelj obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja in je opredeljena kot samostojno poslovno področje. Prvič je bila uvedena leta 1965 s Temeljnimi zakonom o pokojninskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 51/64), vendar je sistem zaradi pomanjkljivosti predpisov dejansko pričel delovati šele leta 1971, ko je bil izdan zakon s pravno normativnimi predpisi, ki so dokončno izoblikovali funkcijo matične evidence zavarovancev. S 1. januarjem 1980 je začel veljati Zakon o matični evidenci zavarovancev (Uradni list SFRJ, št. 34/79). V Republiki Sloveniji pa je bil nov Zakon o matični evidenci in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja sprejet v Uradnem listu RS, št. 45/95.

Analiza obstoječega stanja procesov in pretoka podatkov je povzeta iz projekta prenove matične evidence iz leta 2002. Stanje bivšega informacijskega sistema matične evidence ni bilo zadovoljivo, vzroke za to pa je zelo dobro opisal bivši generalni direktor ZPIZ-a Janez Prijatelj v svojem predgovoru Zakona o matični evidenci zavarovancev (Prijatelj, 1996, str. 6). V njem je ugotovil, da so podatki, zbrani v matični evidenci nedosledno uporabljajo. Podatki so nepopolni, razloge zato pa lahko iščemo v nedoslednosti zavezancev pri pošiljanju podatkov, številnih statusnih spremembah organizacij, podjetij in drugih delodajalcev, zakonskih nejasnosti o vštevanju posameznih prejemkov v pokojninsko osnovo, zamudnosti pri dostopu do zbranih podatkov, zaradi ne dovolj učinkovitih prenosov in računalniških obdelav ter podobno. Zato zavarovanci, ko uporabljali pravice, sov Zavod nosili še sami nova dokazila, kar jim je nemalokrat zaradi pomanjkanja podatkov svetovali tudi strokovni sodelavci. To pa jim je

podvajalo delo in povzročalo zaplete, ker prej poslani podatki ne ustrezajo dokazilom, ki so ji predložili zavarovanci ali njihovi delodajalci ob upokojitvi.

V nadaljevanju uvoda (Prijetelj, & Grmek 1996, str. 7) Janez Prijetelj je pričakoval, da se bo stanje na področju matične evidence zavarovancev izboljšalo, kar pa se kljub tem poizkusom prenove informacijskega sistema iz leta 1979, 1994, 2002 ni zgodilo. Situacija se je še poslabšala, ker je bila v projektu iz leta 2002 predvidena prenova informacijskega sistema matične evidence zavarovancev z uvedbo relacijske baze podatkov in elektronskega sprejema ter kontrole popolnosti podatkov v skladu z določilom 69. člena Zakona o matični evidenci. Relacijska baza ni bila uvedena, delna prilagoditev obstoječega informacijskega sistema po tem zakonu pa je bila dokončana šele v letu 2006, dokončno izpeljana in podprta z celotnim informacijskim sistemom pa leta 2008 pod novo projektno vodjo matične evidenc zavarovancev. Zato bom v svoji diplomski nalogi natančneje predstavila novi način e-poslovanja matične evidence zavarovancev in posredovanje elektronskih obrazcev ter kako je ZPIZ z prehodom na novo elektronsko poslovanje in izvajanjem transakcij preko interneta znatno zmanjšal stroške. S tem so razbremenjeni zaposleni na okencih, tako doseženi in prihranjeni čas pa se odraža v predvsem v večji učinkovitosti in preglednosti poslovanja ter kvalitetnejšemu zadovoljevanju potreb državljanov. Ob pravilni in koreniti prenovi poslovanja je lahko pričakovati tudi večjo točnost opravljenih storitev in manjše število napak, večje število obravnavanih in rešenih zahtevkov, hitrejše reševanje postopkov, večjo individualizacijo storitev in tudi večji ugled ZPIZ-a. Pretok informacij pa prikazuje naslednja slika.

Slika:1 Diagram postopkov matične evidence zavarovancev

Vir: Interno gradivo, april 2007

1. PRENOVA POSLOVANJA V JAVNIH ORGANIZACIJAH IN NJIHOVO UVELJAVLJANJE

Eden ključnih problemov prenove procesa je lahko prevelika radikalnost spremembe poslovnega procesa, ki ga je potrebno izrezati iz telesa organizacije in nadomestiti z novim. Nov proces bo od starega precej drugačen, vendar bo še naprej uporabljal vsaj del elementov starega procesa. Težave lahko nastopijo pri prehodu na nov proces in s tem povezanim izobraževanjem zaposlenih. Pomembno je, da prenovo vodijo ljudje, ki se ne ustrašijo neznanega in negotovost (Geršek, 2005, str. 29). Prenovo poslovanja opredelimo kot metodologijo ravnanja s spremembami, ki vključuje metode korenitih in postopnih sprememb oziroma izboljšav in jih povezuje z uvedbo ustreznih tehnologij, pristopov in rešitev za informatizacijo poslovanja.

1.1 Opredelitev matične evidence

Matična evidenca je dejavnost in organizacijska enota Zavoda, ki na podlagi veljavnih predpisov evidentira, zbira ter preverja pravilnost podatkov o zavarovancih, potrebnih za izvajanje zavarovanja, uveljavljanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter za stališčne prikaze in analize.

Za vse zavarovance se od njihovega vstopa v zavarovanje dalje obvezno zbirajo podatki o pokojninski dobi, plačah oziroma zavarovalnih osnovah. Z revizijo in kontrolo podatkov matična evidenca skrbi, da so podatki evidentirani v skladu z veljavnimi predpisi. Dajalci podatkov za zavarovance so opredeljeni v zakonu. To so vsi delodajalci (pravne in fizične osebe), sami zavarovanci, ustanove, ki priznavajo pravice, na podlagi katerih je pokojninsko in invalidsko zavarovanje obvezno in davčni organ.

Matična evidenca omogoča zavarovancu, uživalcu pravic, organizacijam in Zavodu takojšen vpogled v vse pomembne podatke, vezane na uveljavljanje in uživanje pravic.

Podatki matične evidence o zavarovancih ki se vnesejo v matično evidenco morajo imeti naslednje podatke:

- priimek in ime, rojstni priimek,
- enotno matično številko občana (v nadaljnjem besedilu EMŠO),
- naslov stalnega bivališča,
- naslov začasnega bivališča,
- poklic, ki ga opravlja,
- šolska izobrazba,
- stopnja strokovne izobrazbe,

- stopnja strokovne usposobljenosti,
- podlaga za zavarovanje,
- datum vstopa v zavarovanje,
- pokojninski dobi,
- delu, ki ga zavarovanec opravlja in za katero se mu zavarovalna doba šteje z povečanjem.

1.2 Posebnosti in težave pri prenovi poslovanja v javnih organizacijah

V primeru ZPIZ-a je bilo prenavo informacijskega sistema matične evidence zavarovancev zelo težko doseči. Projektanti preнове so se soočili z dediščino propadlih projektov iz nekaj desetletij. Zato je bilo v tem projektu težko motivirati zaposlene za sodelovanje, saj je vladalo prepričanje, da gre tudi v tem primeru bolj za težavnost vodstva ZPIZ-a kot za dejansko potrebo poslovanja. Poleg teh težav ter že omenjenih vidikov preнове poslovanja, ki izkoriščajo prednosti moderne informacijske tehnologije in telekomunikacij, se danes vse pogosteje izpostavljajo tudi vprašanja pravne narave.

Ključ do uspeha pri prenovi poslovanja je poznavanje pravil in izogibanje napakam in to ne glede na okolje (zasebni ali javni sektor), v katerem se prenova poslovnih procesov odvija. Seveda pa so v javnih organizacijah nekatere napake pogostejše kot druge:

- popraviljanje procesov namesto spreminjanje,
- ne osredotočenost na poslovni proces,
- premajhna sredstva za prenavo poslovanja,
- neuspešno ločevanje med prenavo in drugimi projekti izboljševanja poslovanja,
- zavlačevanje pri izpeljavi preнове poslovnih procesov

1.3 Metodološke osnove projektnega vodenja v javni upravi

Projektno vodenje na ZPIZ-u je predpisano s posebnim pravilnikom, ki pa povzema metodologijo vodenja projektov v javni upravi in opredeljuje naslednje osnovne elemente:

- življenjski cikel projekta,
- potrebno dokumentacijo,
- uporabo informacijske podpore izvajanju projekta

Pri projektnem načinu dela je treba opredeliti vse aktivnosti, nujne za načrtovanje in izvedbo projekta, vse od začetne pobude za opredelitev naloge kot projekt, pa do uspešnega zaključka projekta. Izvedba vseh aktivnosti, ki jih predvideva projekt, mora biti opredeljen v izvedbenem dokumentu projekta.

2. POMEN ELEKTRONSKEGA POSLOVANJA ZA ZPIZ

Zakon o matični evidenci zavarovancev javnih zavodov ureja način zbiranja, uporabe in hrambe podatkov, opredeljuje subjekte matične evidence, o katerih se vodijo podatki, določa zavezance za posredovanje podatkov ter kataloge podatkov za posamezne subjekte matične evidence. Iz določil omenjenega zakona je razvidno, da je matična evidenca zavarovancev del širšega sistema evidenc na področju dela in socialne varnosti, da se zanjo uporabljajo enotna metodološka načela in enotni podatkovni standardi, ki so skupni za ZPIZ, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljevanju ZRSZ), ZZZS, Statistični urad Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS) in DRS. Nekatere prijave, objave in prijave spremembe podatkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje sprejema prijavno-odjavna služba ZZZS in jih posreduje ZPIZ. Vsi navedeni javni subjekti imajo po 5. členu zakona tudi izrecno pravico do podatkov, ki jih vsebuje matična evidenca zavarovancev. S prenovo projekta in dopolnitvijo zakona ZPIZ vsakodnevno izmenjuje podatke preko e- matične evidence in s tem postaja ažuren in daje ugled ZPIZ-a.

2.1 Način elektronskega zbiranja obrazcev

Uporabniki lahko oddajo obrazce na dva načina, in sicer z vnosom obrazcev preko tankega odjemalca (brskalnika), podatke pa lahko pošljejo tudi preko lastnih programskih paketov za izračun osebnih dohodkov. Vnos preko spletnega obrazca pa nadomešča ročni obrazec M-4/M-8, drugi način pa je primeren za večja podjetja, ki so do pošiljali podatke na različnih magnetnih medijih. Obrazci M-4 so oblikovani individualno za posameznega zavarovanca, kar pomeni, da se podatki posredujejo v predpisani elektronski obliki (XML) preko za to namenjene spletne aplikacije M-4 in so s strani dajalca posredovanih podatkov podpisani s kvalificiranim digitalnim potrdilom enega od pooblaščenih overiteljev digitalnih potrdil v Republiki Sloveniji.

Slika 2: Shema za zbiranje podatkov

Vir: Interno gradivo ZPIZ, 2006.

Če pogledamo sliko 4 na levi strani vidimo odjemalca, ki dostopa preko interneta. Spletni uporabnik ročno vnese podatke v polja spletne aplikacije, ki jih na strežniku preveri in shrani. Če ima v svojem sistemu že pripravljen paket podatkov v veljavni XML shemi, jih lahko tudi uvozi.

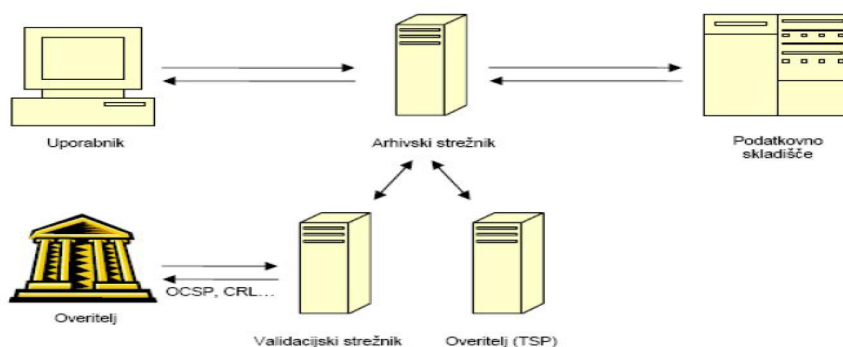
2.2 Arhiviranje elektronsko sprejetih dokumentov

Arhiviranje je postopek prevzemanja, hranjenja, vzdrževanja, obdelava in uporabe dokumentarnega gradiva v zbirki dokumentarnega gradiva oziroma v arhivu organizacije ali posameznika. Arhivira se dokumentarno gradivo, ki je rešeno oziroma zaključeno in ni več predmet tekočega poslovanja oziroma obdelave. Dokumente v dokumentarnem gradivu ločimo na pisne, digitalne ter elektronske. Pisni dokumenti so tisti, ki jih uporabnik uporablja v fizični obliki in se jih tako tudi hranijo. Digitalni dokumenti vsebujejo zapise v digitalni obliki, a so lahko predstavljeni tudi v ne-elektronski obliki, medtem ko so elektronski dokumenti ustvarjeni z pomočjo računalnika in jih lahko uporabljamo samo z njegovim posredovanjem (SETCCE, 2003, str. 3). Varni elektronski arhiv se v informacijskem sistemu organizacije pojavlja kot poseben dodatek sistema za upravljanje z dokumenti. S tem sistemom so povezane tudi druge poslovne aplikacije. Povezava je potrebna, da so dokumenti, ki so ustvarjeni prek teh aplikacij, posredovani v sistem za upravljanje z dokumenti oziroma arhiv, in tudi, da jih je iz njega mogoče priklicati in preveriti njihovo verodostojnost. Elektronski arhiv pa se operira tudi z infrastrukturo javnih ključev (PKI), ki drugim vključuje overitelje digitalnih potrdil in izdajatelje časovnih žigov. Poleg uporabe časovnega žiga je ob uvozu dokumenta v tak arhiv treba preveriti veljavnost njegovega digitalnega podpisa. Varni elektronski arhiv je skupek programov, ki skrbijo za verodostojnost vsebine z:

- dokazovanjem obstoja arhiviranega dokumenta v določenem času v preteklosti
- dokazovanjem,
- vzdrževanjem pravno obvezujoče narave.

Tipična infra strukturo sistem za varno elektronsko arhiviranje prikazuje slika 2.

Slika 3: Infrastruktura sistema za varno elektronsko arhiviranje

Vir: Interno gradivo ZPIZ, 2006

3. ANALIZA OBSTOJEČEGA STANJA MATIČNE EVIDENCE ZAVAROVANCEV

Po osamosvojitvi Republike Slovenije se je do uveljavitve novega zakona uporabljal stari sistem o matični evidenci. Dne 19.08.1995 je stopil v veljavo slovenski Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev, pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št/95, v nadaljevanju MEZ). Matična evidenca se je po zakonu o matični evidenci vodila le za tiste osebe, ki so na območju Republike Slovenije opravljale delo oziroma dejavnost, pridobivale dejavnost drugih nosilcev socialne varnosti v RS oziroma so imele v RS stalno bivališče. Poleg tega je bilo izrecno določeno, da se državljanu RS, ki je bil pokojninsko in invalidsko zavarovan pri tujem nosilcu zavarovanja v državi, s katero je sklenjen meddržavni sporazum o socialnem zavarovanju, ta čas evidentira v matični evidenci po predpisih RS. Leta 2000 je stopil v veljavo že omenjani zakon o matični evidenci, ter bil leta 2009 zaradi velike količine dela, obsega podatkov ter zapletene zakonodaje, ki ureja področje pokojninskega in invalidskega zavarovanja z pomočjo informacijskih tehnologij v celoti dopolnjen in med seboj povezan.

3.1 Vsebinski problemi matične evidence zavarovancev

Za sistemsko neurejeno vsebino obrazcev in njihovih pravilnikov ter njihovo nedosledno uporabo je bilo krivo predvsem vodstvo matične evidence zavarovancev ZPIZ-a, deloma pa politika v RS. Namesto dveh vrst obrazcev jih imamo šest (poleg omenjenih še M-6/M-10, PS/1, M-5/M-9, M7). Nekateri od teh nosijo tako podatke o dobi kot o višini plač in nadomestil, nekateri nosijo samo podatke o priznani dobi, nekateri za sporočanje podatkov o nadomestilih M-6/M-10 pa nosijo le podatke o višini nadomestila in sistemsko sploh nimajo povezave na prijavo v zavarovanje.

3.2 Tehnični problemi informacijskega sistema

Informacijskega sistema matične evidence zavarovancev ne moremo ločiti od celotnega informacijskega sistema ZPIZ-a. Informacijski sistem ne podpira v zadostni meri njegovega poslovanja. Šibka točka take organizacije podatkov je slaba povezljivost datotek, iz česar izhajajo številne težave, ki se odražajo na podvajanju podatkov.

3.3 Pomanjkljivosti bivših postopkov zbiranja obrazcev

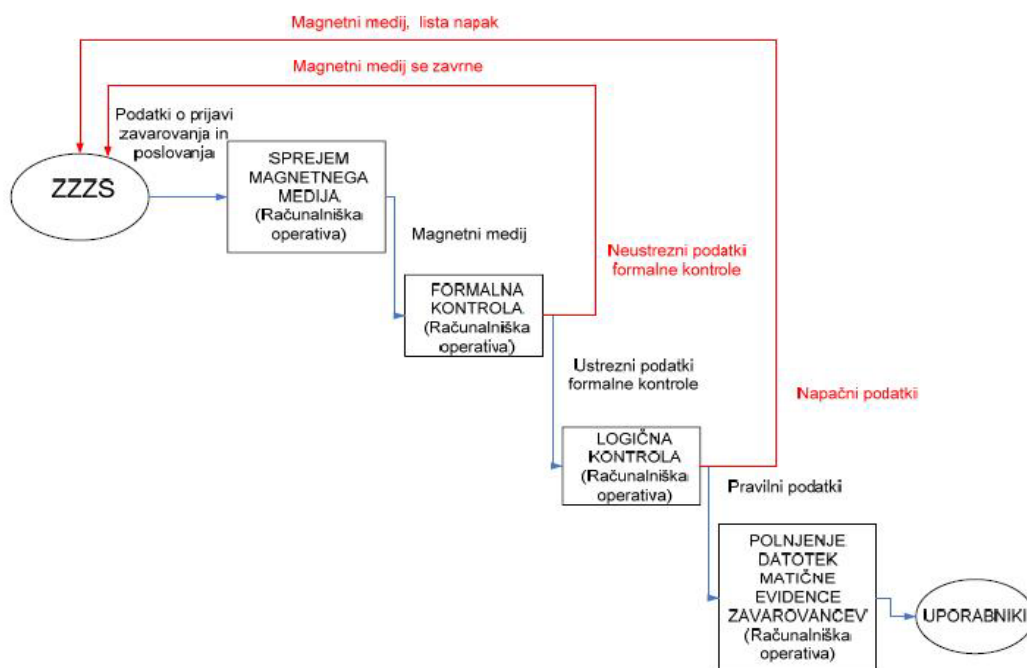
Zaradi zastarele informacijske tehnologije je imel ZPIZ probleme z samim zbiranjem obrazcev in njihovim zapisovanjem v datoteke matične evidence zavarovancev. Analizo je pričel pri prijavnno-odjavnih službah ZZZS v skladu z ZMEPIZ je za Zavod sprejemal podatke o registraciji zavarovancev za vložitev prijave v zavarovanje oziroma dajalcev podatkov in podatkov o zavarovancih. Podatke je sprejemal na podpisanih obrazcih:

- M-1 – prijava za pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje,
- M-2 – odjava iz zavarovanja pokojninsko invalidskega zavarovanja ter zdravstveno zavarovanja,
- M-3 – prijava o spremembi med zavarovanjem.

Podatke o prijavi poslovanja je vnesel ZZZS v evidenco zavarovancev, neposredno na podlagi izpisa registrskega organa in drugih dokazil.

Zajem in kontrola podatkov na ZZZS-ju je potekala sproti ob prevzemu obrazcev. Zavod je prevzel podatke od ZZZS-ja enkrat tedensko na magnetnem mediju. Podatki so se dostavili odseku za računalniško operativno v sektorju za informacijsko tehnologijo, kjer se je opravila formalna in logična kontrola posredovanih podatkov kar prikazuje slika 3.

Slika: 4 Diagram poteka bivše obdelave računalniških obrazcev M-4/M-8

Vir: Interno gradivo ZPIZ, 2006.

4. CILJI PRENOVE MATIČNE EVIDENCE

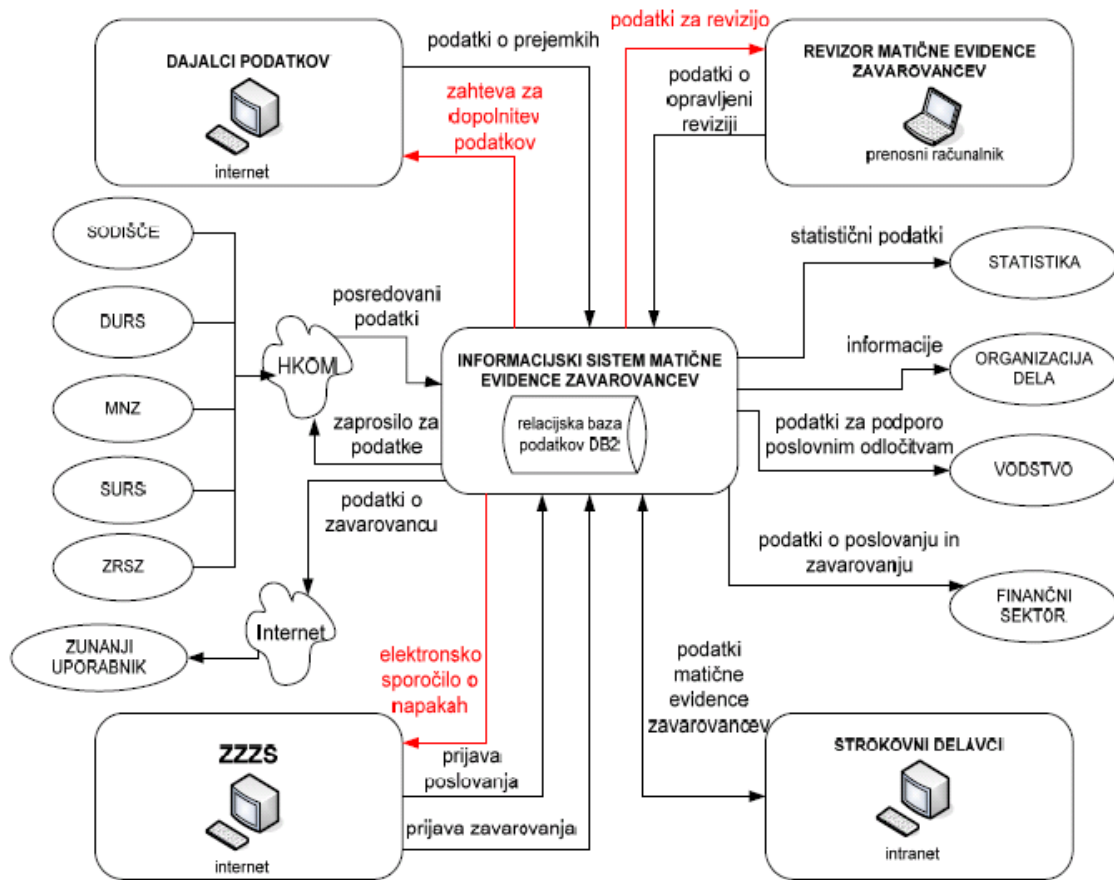
Cilj predlaganih sprememb je ustvariti pogoje za večjo učinkovitost pri zbiranju podatkov, potrebnih za izvajanje pokojninskega in invalidskega zavarovanja, omogočiti upravljavcu matične evidence, da z enostavnimi postopki zagotovi večjo:

- zanesljive in pravočasne podatke za operativno odločanje na vseh ravneh,
- izboljša kakovost storitev za zavarovance in uživalce pravic,
- racionalizira poslovanje,
- vzpostavi kvaliteten pretok informacij z drugimi informacijskimi sistemi ter
- postopno razčišča že zbrane podatke,
- ter razbremeni zavezance oziroma dajalce podatkov glede zahtevnosti in stroškov posredovanja podatkov.

Kakovostni postopek pri pridobivanju podatkov pomeni prenovo postopkov, pri katerih so sprejeti podatki takoj evidentirani v bazi podatkov. Strokovni delavci matične evidence zavarovancev se pa lahko takoj posvetijo sami kontroli vsebine posredovanih podatkov. Tako se odgovornost za pravočasno posredovanje pravih podatkov prenese na dajalca podatkov. Cilj, ki ga je ZPIZ z realizacijo prenove dosegel, ažurno evidentiranje pravih podatkov o plačah, nadomestilih oz. zavarovalnih osnovah v tekočem letu za preteklo koledarsko leto za vse osebe, ki so bile v tem letu zavarovane obdelal podatke preko 800.000 zavarovancem.

Novi pretok podatkov matične evidence zavarovancev in njihova funkcionalna uporaba je predstavljena na sliki 4.

Slika 5: Diagram tokov nove matične evidence zavarovancev

Vir: Interno gradivo ZPIZ, 2006.

4.1 Spletni zajem podatkov o plačah in nadomestilih

Z novim procesom elektronskega zbiranja podatkov o plačah, nadomestilih oziroma zavarovalnih osnovah in letnem znesku plačanega prispevka je ZPIZ končno dobil možnost, da v predpisanem času zbere in preveri zahtevane podatke matične evidence zavarovancev. Tudi za dajalce podatkov je postopek posredovanja podatkov poenostavljen, vendar si morajo za takšen način prilagoditi evidence za obračun plač. Dajalci sedaj lahko pošiljajo prijave podatkov o plačah, nadomestilih oziroma zavarovalnih osnovah (op. obrazci M-4) le po elektronski poti. S tem se je ukinila možnost posredovanja podatkov na ročnih obrazcih. Vsi obrazci so individualni in ne več skupinski zato je večja preglednost. Dajalec podatkov za izpolnitev dolžnosti v zvezi z vlaganjem obrazcev M-4 lahko pooblasti drugo osebo (za manjše dajalce, ki nimajo dovolj podprtega informacijskega sistema) Podobno kot obrazci M-4 prihajajo po elektronski poti tudi obrazci o prijavah in odjavah v zavarovanje M-1/M-2/M-3 iz ZZZS. Obrazci za prijavo

nadomestil M-6, so poslani v XML obliki. Vsi elektronski obrazci bodo trajno shranjeni v centralnem arhivskem sistemu. Zaenkrat so trajno shranjeni na mikrofilm.

4.2 Sistem trajnega arhiviranja elektronskih obrazcev na mikrofilm

Opcija je, da se obdrži trajno arhiviranje obrazcev na mikrofilmu. Postopek za zajem e-obrazcev (v nadaljevanju arhivski postopek) je moral pripeljati do istega rezultata kot sedanji postopek za zajem papirnih dokumentov na mikrofilm.

Dajalci podatkov preko spletnih povezav posredujejo podatke v spletno aplikacijo. Od tu so po izvedenih začetnih kontrolah posredovani Zavodu v XML obliki z elektronskim časovnim žigom za pakete obrazcev na nivoju paketa, dajalec podatkov dobi v imenu Zavoda obvestilo o oddaji obrazcev. DB2 podatkovna baza ima v najnovejši verziji poseben podatkovni tip polja, v katerega se lahko spravi XML zapis podatkov. t funkcionalnost DB2 baze je izkoriščena tako, da je za originalne XML pakete dokumentov izdelana posebna podatkovna tabela dnevnikov sprejetih XML paketov, v katero se najprej zapišejo sprejeti paketi dokumentov v originalni obliki. Ta pa kasneje predstavlja vstopni del v arhivski postopek. V tem koraku se paketu dodeli enotna številka paketa, ki predstavlja ključ te tabele. Zapis te tabele pa poleg številke paketa ter samega originalnega paketa obrazcev v XML obliki vsebuje še polje metapodatkov paketa, kot so datum nastanka in sprejetje paketa, način sprejetja paketa na ZPIZ in podobno.

Pri shranjevanju posameznega obrazca na mikrofilmski trak se zabeleži sledeče:

- številka mikrofilma,
- indeksni seznam vsebine,
- dnevnik opravil
- ter vsi potrebni podatki kdo, kdaj, na kateri napravi je posnel gradivo na mikrofilmski trak).

Tako pripravljene dokumenti se takoj posnamejo v dveh izvodih, elektronski izvod paketa podatkov pa se ohrani do končne kontrole mikrofilma.

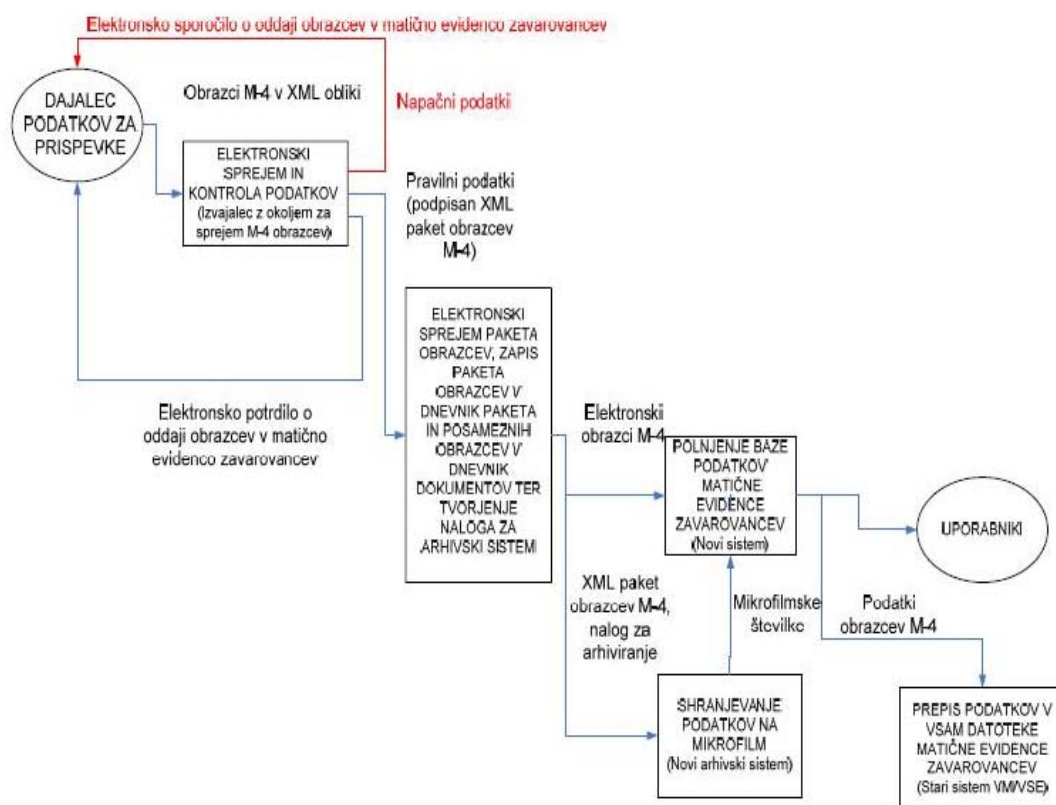
4.3 Prijave podatkov o poslovanju in zavarovanju

Z uvedbo elektronskega poslovanja ZZZS je postopek obravnavanja prijav preprostejši. Tudi te pakete obrazcev ZZZS preko MQ asinhrono izmenjave podatkov pošilja v ZPIZ. Paket obrazcev se zapiše v podatkovno tabelo dnevnikov paketa, posamezni obrazci pa v podatkovno tabelo dnevnikov dokumentov. Podatki o prijavah poslovanja in zavarovanja se za tem obdelajo in zapišejo v bazo podatkov matične evidence zavarovancev, kjer so na voljo uporabnikom. Tudi ti obrazci imajo naravo arhiviranja na mikrofilm.

4.4 Sprejem elektronskih podatkov o plačah in nadomestilih

Elektronske obrazce o plačah in nadomestilih M-4 zunanji izvajalec pošilja preko sporočilnih vrst v obliki asinhronih digitalno podpisanih paketov obrazcev v XML obliki. Ker se vsa kontrola obrazcev izvaja že v spletni aplikaciji na strani zunanjega izvajalca, je postopek relativno enostaven, kar je razvidno tudi diagrama postopka na sliki 5.

Slika 6 : Diagram poteka sprejemanja elektronskih obrazcev M-4

Vir: Interno gradivo ZPIZ, 2006.

Paket obrazcev se skupaj z metapodatki najprej zapiše v posebno podatkovno tabelo dnevnikov paketov. Nato sistem razdeli XML paket obrazcev na posamezne M-4 obrazce v XML strukturi. Vsak dokument dobi svojo enotno številko, XML struktura dokumenta se najprej zapiše v posebno podatkovno tabelo dnevnikov dokumentov, podatki iz dokumentov pa v izvedene tabele podatkovne baze matične evidence zavarovancev.

4.4.1 Sprejem ostalih elektronskih podatkov

Obrazci o prijavah nadomestil M-6 se kreirajo na podlagi zahteve s pomočjo obdelav nakazovanja pokojnin v obstoječem sistemu VM/VSE. Stavki iz sistema VM/VSE se preko MQ asinhronih sporočilnih vrst prenesejo v novi informacijski sistem matične evidence zavarovancev. Tu se za nadaljnjo obdelavo tvori paket obrazcev M-6 v XML obliki. Nadaljnja obdelava M-6 poteka po enakem postopku kot pri obrazcih M-4, zato je ne bom še enkrat podrobneje predstavljala.

Tudi postopek prenosa podatkov v register zavezancev je podoben ostalim postopkom elektronskega sprejemanja obrazcev. Podatki prihajajo v obliki XML paketa, ki se prenesejo preko asinhronih sporočilnih vrst v informacijski sistem matične evidence zavarovancev. Tudi tu se paket podatkov najprej zapiše v tabelo dnevnikov paketa, posamezni stavki pa v tabelo dnevnikov dokumentov. Mikrofilmanje teh podatkov ni predvideno, čeprav je v primeru zahteve tudi to možno. Posamezni stavki se zapišejo še v podatkovno bazo matične evidence zavarovancev (tabela "Register zavarovancev") ter v VSAM datoteko registra zavarovancev v obstoječi matični evidenci zavarovancev.

4.4.2 Uporaba matične evidence zavarovancev

Strokovni delavci matične evidence zavarovancev imajo boljši vpogled kot v starem sistemu. Poleg vpogleda v vsak prejeti obrazec v novem informacijskem sistemu matične evidence realizirali še:

- Pregled obdobj zavarovanja - na so vidna vsa obdobja, v katerih je zavarovanec pokojninsko in invalidsko zavarovan.
- Izračun pokojninske dobe – iz tega je razvidno da hitra informacija o zavarovančevi pokojninski dobi, na izbrani datum.
- Podroben ekranski pregled in izpis pokojninske dobe – tu je podrobno prikazana zavarovančeva pokojninska doba, ki se upošteva za priznanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.
- Pregled popolnosti zajetja matične evidence zavarovancev – na podlagi ekranskega pogleda je razvidno, ali so za posameznega zavarovanca prispeli v matično evidenco zavarovancev vsi zahtevani obrazci.
- Pregled plač in nadomestil – v tem pogledu so zbrani podatki o plačah in nadomestilih za zavarovanca po posameznih zaposlenih letih.

5. FAZE ZA DOSEGO PRENOVE MATIČNE EVIDENCE ZAVAROVANCEV

Za uspešno izvedbo prenove informacijskega sistema matične evidence projekta so bila potrebna vsa običajna znanja in veščine, ki so sicer značilna za podobne projekte. Osnove so izkušnje s področja vodenja projektov, sledijo znanja o snovanju in razvoju informacijskih sistemov, administriranju podatkovnih baz podatkov ter skrbništvu podatkov. Prav tako so bile dobrodošle izkušnje, vezane na samo implementacijo programskih rešitev. Kadrov s takšnimi znanji pa na ZPIZ-u ni dovolj, zato je potrebno rešitev razviti postopno, po fazah. Na koncu vsake faze sledi preverjanje rezultatov. Na ta način je zares izdelana rešitev, ki je zadovoljila pričakovanja uporabnikov.

Znano je, da najboljši sponzorji projekta prihajajo s strani uporabnika in ne iz sektorja IT. Pomembno je, da uporabnik resnično čuti potrebo po vpeljavi novega informacijskega sistema in da aktivno sodeluje od začetka do konca prenove informacijskega sistema. Kako je to pomembno, se izkaže v prvi fazi projekta, ko sodelovanje z uporabnikom in tudi samo vodenje ni najboljše.

Prenova informacijskega sistema matične evidence zavarovancev je izvedena v štirih fazah:

- s projektom izdelave izvedbene dokumentacije
- s projektom vzpostavitve okolja za elektronsko pridobivanje podatkov
- s projektom izgradnje nove programske opreme
- ter s projektom čiščenja obstoječih podatkov matične evidence zavarovancev

5.1 Izdelava izvedbene dokumentacije

Namen projekta ki se je realiziral v matični evidenci zavarovancev je bila izdelava dokumentacije, ki je obsegala naslednja področja:

- analizo stanja na področju matične evidence zavarovancev,
- oblikovanje uporabniških zahtev,
- definiranje in izdelava postopkovnih modelov, definiranje arhitekture bodoče aplikacije,
- definiranje osnovnega podatkovnega modela in kataloga podatkov,
- načrt osnovnih ekranskih slik in zapisov bodoče aplikacije,
- izdelavo pravne osnove za elektronsko vlaganje obrazca,
- izdelavo pravilnikov za elektronsko vlaganje obrazcev
- izdelavo standardne metodologije izgradnje informacijskih sistemov.
- izvedbo javnega razpisa ponudnika elektronskega zbiranja podatkov.

Projekt je bil iz strani višjega vodstva potrjen leta 2006 in zaradi pomanjkanja ustreznih kadrov na strani uporabnika bil dokončno izdelan leta 2008. V končni uporabi pa je zaživel 1.1.2009.

5.2 Vzpostavitev okolja za elektronsko pridobivanje podatkov

Namen te faze projekta je bil, da se odpravi težave, ki jih je imel ZPIZ pri snemanju M-4/M-8 obrazcev. To je bilo rešeno z razvojem sistema za elektronsko izmenjavo podatkov med ZPIZ-om in zunanjimi dajalci podatkov. Dajalcem podatkov je omogočeno sporočanje preko sistema za izmenjavo elektronskih sporočil ali preko spletnega obrazca. V sklopu te faze projekta je bila realizirana tudi programska oprema za sprejemanje elektronskih obrazcev M-1/M-2/M-3 iz sistema e-VEM ter ostalih obrazcev. Na strežniku ZPIZ-a je vzpostavljen del nove relacijske podatkovne baze matične evidence zavarovancev, potreben za sprejem in logično kontrolo sprejetih obrazcev. Da se kontrola lahko izvaja, je bilo podatkovno bazo napolniti z urejenimi podatki o odprtih prijavah v zavarovanje. Te prispejo iz datotek prejšnje matične evidence zavarovancev, del manjkajočih podatkov pa je pridobljenih tudi iz registra skupno prijavnoodjavne službe ZZZS-ja.

5.3 Izgradnja nove programske opreme

Po končani fazi projekta je bilo potrebno pristopiti k izgradnji celotne matične evidence. Razširiti je bilo potrebno fizični model baze podatkov ter zgraditi vnose preglede in zapise, ki podpirajo naslednja področja matične evidence zavarovancev:

- evidenco matične evidence podatkov zavarovanca,
- evidenco matičnih podatkov zavezanca.
- evidenco prijav in odjav zaposlitev,
- evidenco o plačah in plačanih prispevkih ter
- vzdrževanje potrebnih šifrantov.

Dokončno je urejeno tudi arhiviranje dokumentov. To področje ureja tudi novi Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih. Rezultat novega projekta je funkcionalna aplikacija, ki je zasnovana na internet tehnologiji in bazi podatkov DB2. Po potrebi je mogoče komunicirati po elektronski poti z dajalci in uporabniki zahtevanih podatkov. Programska oprema omogoča hitro lokacijo napak in takojšnje ukrepanje za pridobitev pravih podatkov.

5.4 Čiščenje obstoječih podatkov matične evidence

Namen postopkov čiščenja podatkov matične evidence je izključno ureditev le-teh zato imajo generalno pooblastilo vsi delavci matične evidence zavarovancev in so ga dolžni izvajati konstantno ter v vseh postopkih dela v oddelkih za matično evidenco zavarovancev.

Čiščenje in postopen proces obstoječih podatkov v novo bazo podatkov matične evidence zavarovancev je zelo zahteven proces, ki je bil izveden v zadnji fazi prenove informacijskega sistema. Napake v zvezi s sprejemanjem obrazcev segajo že od same uvedbe računalniškega zbiranja podatkov matične evidence zavarovancev. Da se v bodoče ne bi to več dogajalo, projekt čiščenja zajema:

- identifikacijo manjkajočih in formalno nepopolnih podatkov,
- identifikacijo dela vsebinsko spornih podatkov,
- razčiščevanje ter pridobivanje in dopolnjevanje manjkajočih, formalno nepopolnih ter vsebinskih sumljivih podatkov,
- zasnovu in razvoj ter uporabo rešitev za avtomatsko kontrolo in konverzijo podatkov.

Z zagotovitvijo funkcionalne prenove informacijskega sistema matične evidence zavarovancev za prevzem tekočih podatkov je ZPIZ sproti pridobival ažurne in pravilne podatke. S prestopnim prenosom že zbranih podatkov je tudi za te podatke postopoma zagotovljena pravilnost in popolnost podatkov za posameznega zavarovanca že med trajanjem zavarovalnega razmerja.

6. MOŽNOSTI RAZVOJA MATIČNE EVIDENCE

Zakon o matični evidenci Zavoda je bil sprejet 5. decembra 2007 in je določil rok za posredovanje obrazcev M-4 v elektronski obliki v letu 2009 za leto 2008, zaradi česar je Zavod v letu zelo intenzivno delal na tem projektu, da bi izboljšal sam razvoj informacijskega sistema e-poslovanja za določen del spletnih obrazcev. V letu 2008 je Zavod testiral spletne aplikacije za posredovanje elektronskih obrazcev M-4, definiral Uporabniški modul v spletne aplikacije, s katerim je sedaj olajšano delo strokovnim delavcem Zavoda pri servisiranju dajalcev podatkov pri posredovanju obrazcev za leto 2008 in začel vzpostavljati relacijsko bazo DB2 in začel s polnjenjem podatkov o obdobju zavarovanja (obrazci M-1, M-2 in M-3) od leta 2006 dalje. Uredil se je register dajalcev podatkov ter pripravil vse potrebno za posredovanje avtentikacijskih kod dajalcem in posredovalcem podatkov za prvo prijavo spletno aplikacijo M-4.

Ugotovljeno je bilo, da je informacijska tehnologija Zavoda šibka in, da ne more sama izpeljati projektov brez zunanjih izvajalcev. Z njihovo pomočjo je bilo potrebno v matični evidenci

zavarovancev temeljito in vsebinsko prenoviti postopke za pridobivanje podatkov. Ker je sama izvajalska akcija različnih projektov zelo draga in tudi časovno glede na hitri razvoj ne dosegljiva, bo verjetno Zavod za prenovitev sistema informacijskega sistema spet čakal mogoče desetletje.

6.1 Razvoj e-uprave Republike Slovenije v obdobju 2001 do 2007

V postopke e-uprave se je na nivoju države že razmišljalo v obdobju 2001 do 2007. Takrat je javna uprava doživela številne organizacijske spremembe. Na področju e-uprave so bili do začetka leta 2008 uspešno realizirani programi (Ministrstvo za javno upravo. 2006, str. 8).

Vzpostavljen je bil portal e-uprave s storitvami in informacijami za državljane:

- zemljiška knjiga,
- vpogled v lastne osebne podatke na podlagi osebnega digitalnega potrdila,
- zemljiški kataster,
- kataster stavb,
- sodni register,
- informacijski servis podatkov,
- informacije javnega značaja,
- e-davki,

Vzpostavljen je bil portal e-uprave s storitvami in informacijami za podjetja:

- zemljiška knjiga, evidenca trga nepremičnin,
- sodni register,
- e-carina,
- register predpisov,
- e-davki za poslovne subjekte,
- e-letna poročila AJ PES-a,
- e-zaposlitve za poslovne subjekte,

posebno odmeven pa je register e-VEM, ki je s svojimi storitvami v sredini leta 2005 omogočil registracijo samostojnega podjetnika posameznika na enem mestu, od 1.2.2008 pa je možno registrirati tudi samostojno družbo. Izvedenih je bilo še veliko številni vzpostavitev povezav med državnimi organi, drugimi institucijami in njihovimi evidencami kar jih ne bom podrobneje predstavljala.

6.2 Elektronsko zbiranje podatkov M-1/M-2/M-3 preko portala e-VEM

Storitve portala e-VEM so namenjene poslovnim subjektom Republike Slovenije. Vzpostavitev portala pomeni izboljššan servis fizičnim in pravnim osebam, saj le-te lahko na enem mestu in celo preko spleta opravljajo vsakodnevne storitve z javno upravo, storitve pa so vsem dostopne

pod enakimi pogoji, ne glede na časovno, geografsko ali katero drugo komponento. (Projekt vse na enem mestu, 2006). Vse to je možno vstopnih točkah VEM, ki jih v večjih mestih v Sloveniji skupaj več kot sto (izpostave AJPES-a, upravne enote, obrtne in gospodarske zbornice, davčni uradi... ter tudi po elektronski poti s svojega osebnega računalnika. Večji dotok obrazcev M-1 je posledica večjega števila zaposlenih in zaposlovanja za določen čas. Prav tako je zaznati večje število obrazcev odjav iz zavarovanja M-2, ki so posledica večjega števila prenehanja obveznega zavarovanja, predvsem v zadnjem tromesečju, kot posledica večjega števila odpuščanja delavcev. Število obrazcev M-3 o spremembah podatkov med zavarovanjem se v primerjavi z letom 2007 ni bistveno spremenilo, saj se podatki o spremembah beležijo v centralnem registru prebivalcev (v nadaljevanju CRP). Vse skupaj prikazuje tabela 1 za vse aplikacije od M-1 do M-10 kar nisem vse podrobneje opisovala razen prijavo prejemkov M-4/M-8.

Tabela št. 1 Pregled zbranih in formalno pregledanih podatkov o zavarovancih, 2007 in 2008.

Vrsta obrazca		Realizacija 2007	Plan 2008	Realizacija 2008	Indeks 08/07	Realiz.08 Plan 08
M-1	Prijava v zavarovanje	291.281	271.000	313.765	107,7	115,8
M-2	Odjava iz zavarovanja	260.553	251.000	292.401	112,2	116,5
M-3	Prijava spremembe	88.254	68.000	89.583	101,5	131,7
M-4/ M-8	Prijava prejemkov	1.495.829	1.300.000	1.451.225	97,0	111,6
M-5/ M-9	Prijava nadomestil iz zdrav. zavarovanja	1.233	500	809	65,6	161,8
M-6/ M-10	Prijava nadomestil iz inv. zavarovanja	9.242	11.300	12.882	139,4	113,5
M-7	Prijava podatkov o dobi	549	600	583	106,2	97,2
	SKUPAJ	2.146.941	1.902.400	2.161.188	100,7	113,6

Vir: Letno poročilo 2009.

Novi podjetniki se lahko registrirajo na državnem portalu za poslovne subjekte e-VEM. Tu lahko podjetniki opravijo naslednje storitve (Do statusa s.p. v enem dnevu in na enem mestu, 2006):

- prijavijo se v poslovni register Slovenije,
- posredujejo davčne podatke ob registraciji na Davčni urad RS,
- prijavijo zaposlenega v zdravstveno zavarovanje ob registraciji,
- prijavijo otroka do 18. leta starosti v obvezno zdravstveno zavarovanje.

6.3 Možnost uporabe podatkov o dohodnini namesto obrazcev M-4

Vsi samostojni podjetniki posamezniki, male gospodarske družbe, mikro družbe in posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, morajo od 1.1.2009 vse vrste davčnih obračunov, ki so jih v skladu z veljavno zakonodajo dolžni predložiti Davčni upravi, posredovati izključno v elektronski obliki prek sistema spletnih storitev eDavki (<http://edavki.durs.si/>).

Za velike in srednje gospodarske družbe, predlaganje davčnih obračunov in obračunov davčnega odtegljaja v elektronski obliki velja že od 1. aprila 2007, za samostojne podjetnike, male gospodarske družbe, mikro družbe in posameznike, ki samostojno opravljajo dejavnost, pa je posredovanje tovrstnih podatkov v elektronski obliki, obvezno najpozneje od 1. januarja 2009.

Za elektronski posredovanje podatkov, razen obstoječih računovodskih evidenc in programov, davčni zavezanci ne potrebujejo dodatne programske opreme. Poleg računalnika in dostopa do interneta potrebujejo le še kvalificirano digitalno potrdilo, ki ga morajo pred 1. januarjem 2009 pridobiti pri pooblaščenih overiteljih (AC NLB, Halcom-CA, Pošta-CA in Sigen-CA).

Davčni zavezanci lahko za elektronsko oddajo obračunov in ostalih napovedi pooblastijo tudi druge pravne ali fizične osebe, da v njihovem imenu pripravijo ali vložijo dokumente.

Davčna uprava RS (DURS) na področju elektronskega poslovanja ponuja davčnim zavezancem številne storitve. Davčnim zavezancem je elektronsko poslovanje z DURS-om na voljo prek spletnega portala eDavki. Zato ideja o uporabi podatkov o dohodnini za uporabo matične evidence zavarovancev ni prav nobena umetnost. DURS se ukvarja z predvsem z kontrolo nad pobiranjem davkov, torej z višino pobranih prispevkov. Za priznavanje pravice do plačanih prispevkov za pokojnino pa je poleg višine vplačanih zneskov prispevkov potrebno vedeti tudi, koliko delovne dobe je nekdo dopolnil. Število opravljenih ur ni v nikakršni povezavi z višino vplačanih prispevkov, zato ne vidim, da bi bila za DURS kakršna koli težava z povezovanjem ZPIZ-a in posredovanjem podatkov za matično evidenco zavarovancev.

eDavki so nenehno v nadgrajevanju in dopolnjevanju. Vedno bolj pokrivajo celotno davčno poslovanje davčnih zavezancev v Republiki Sloveniji, sledijo pa tudi spreminjajoči se davčni zakonodaji.

V petih letih delovanja so se eDavki izkazali kot zanesljiv spletni portal. Z vsakim mesecem se število davčnih dokumentov, oddanih prek eDavkov, poveča.

6.4 Spletne storitve e-uprave na področju pokojninskega zavarovanja

Glede na razvoj e-uprave se je pričakovalo od ZPIZ-a tudi razvoj spletnih aplikacij in sicer:

- sprememba zakona o delavnih razmerjih,
- ukinitvev obstoječih delovnih knjižic,
- uvedba elektronske delovne knjižice.

Od 29.11.2007 velja Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o delavnih razmerjih (v nadaljevanju ZDR-A, Uradni list RS št. 103/07), ki se je med drugim s 1.1.2009 ukinila delovna knjižica v fizični obliki. Po 1.1.2009 je delovna knjižica v hrambi pri delodajalcih do prenehanja veljavnosti pogodbe o zaposlitvi. Na izrecno zahtevo delavca mu mora delodajalec delovno knjižico izročiti proti podpisu kadarkoli po 1.1.2009. Ko zavarovancu preneha veljati pogodba o zaposlitvi, pa mu mora delodajalec proti potrdilu o prejemu vrniti delovno knjižico in od tedaj dalje jo hrani delavec sam. Če delodajalec ne more izročiti delavcu, mora delovno knjižico oddati v hrambo upravni enoti, na območju katere ima delavec stalno prebivališče. Če delavec v Republiki Sloveniji nima prebivališča, se delovna knjižica izroči upravni enoti, ki jo je izdala.

Delovne knjižice, izdane do vključno 31.12.2008, bodo v postopkih uveljavljanja pravic iz obveznih in socialnih zavarovanj ohranile dokazno vrednost kot javna listina, na enak način kot do sedaj. Veljavni bodo vsi vpisi, ki so izvedeni do vključno 31.12.2008 v skladu s predpisi, ki so glede delovnih knjižic do tedaj veljali.

Zavarovanci, ki so prvič stopili v zavarovanje po 1.1.2009 oziroma, ki so se po 1.1. 2009, ponovno zaposlili ali začeli opravljati dejavnost, bodo dokazovali obdobje zavarovanja, dopolnjena po 1.1. 2009, brez delovnih knjižic in sicer samo na podlagi podatkov, ki so iz prijav in odjav pokojninskega in invalidskega zavarovanja vpisani v matični evidenci zavarovancev Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Tako lahko zavarovanci preko spletnih storitev zaprosijo za izpis obdobj od 1.1. 2009 dalje.

SKLEP

S svojo diplomsko nalogo sem želela dokazati, da oddelek za Matično evidenco prispevkov predstavlja vhodno stopnico pri obdelavi podatkov za vsa bodoča izplačila in prejemke iz naslova ZPIZ-a. Ugotavljam, da je oddelek primerno organiziran in voden, skladno s potrebnimi vseh uporabnikov podatkov v sistemu Zavoda. Iz teoretičnih opisov del in nalog ter praktične skrbi za ustreznost podatkov MEP lahko trdim, da se vse strukture in nivoji dela Zavoda vloge in pomen MEP zavedajo in mu izkazujejo potrebno pozornost. Zadnji dokaz o pomembnosti pravih podatkov za MEP je vodilni management Zavoda dokazal z dokumentom »Razvojni program službe Zavoda 2006-2011«, kjer je med najpomembnejše razvojne cilje zapisana naloga o dvigu pravilnosti podatkov na stopnjo 92%. Dejstvo, da Zavod upravlja z velikansko vsoto davkoplačevalskega denarja, ki pred odgovorni management postavlja izredno zahtevno in odgovorno nalogo upravljati s tem denarjem izkoriščanju dobrega, predvsem pa poštenega gospodarja. To svojo osnovno nalogo bo vodilni management lahko izvajal ob podatkih MEP, ki bodo za vsakega zavarovanca točni in pravilno posredovani.

Dokler v RS pokojninski sistem deluje po sistemu solidarnosti, pomen natančnosti podatkov za svojo bodočo pokojnino izkoriščajo zakonske možnosti in si višino prispevka določajo sami (kmetje, samostojni podjetniki, lastniki s podlago 40. Prav zato je naloga MEZ toliko zahtevnejša, njihova vloga v celotnem sistemu delovanja Zavoda pa ne pogrešljiva. Pravilnost podatkov MEZ v celotnem sistemu ZPIZ-a lahko primerjamo z gradnjo hiše. E so temelji in sestavine (podatki za MEZ) za gradnjo primerni in pravočasni, bo objekt normalno napredoval in stal. Če pa so podatki nepošteni, pomanjkljivi ali celo lažni, potem ne bo pravilne odmere pokojnine, posledično pa to predstavlja izgubo za celoten sistem. Ta izguba ni samo finančnega značaja. Če bi v javnosti prevladalo prepričanje, da je pomembno, da se podatki pošiljajo, njihove pravilnosti pa nihče ne preverja in napak ne sankcionira, bi Zavod izgubil zaupanje, ki ga sedaj ima.

Na podlagi celotnega diplomskega dela ugotavljam, da sem z predstavitvijo elektronskega poslovanja matične evidence zavarovancev in plačnikov dajatev v posameznih temah diplomskega dela predstavila celoten potek brezpapirnega poslovanja, in da je oddelek za matično evidenco zavarovancev kot oddelek v procesu sprejemanja odločitev v pokojninskih in invalidskih zahtevah dobro organiziran in da so osnova za korektno, hitro in točno odločanje v upravnem postopku korektni, točni in pravočasno zbrani, urejeni in arhivirani podatki o prejemkih posameznih zavarovancev in plačanih prispevkih iz naslova ZPIZ-a.

LITERATURA IN VIRI

1. Colnar M. (2006). *Kako do prenove slovenske uprave*. Ljubljana: GV založba
2. eDavki. Najdeno 25. septembra 2009 na spletnem naslovu <http://edavki.durs.si/>
3. Groznik A. & Lindič J. (2007). *Elektronsko poslovanje*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
4. Hlastec I. (2008). *Vloga managementa v procesu odločanja v javnem zavodu* (diplomsko delo). Koper: Fakulteta za management.
5. XML, Interno gradivo 2006. Ljubljana: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.
6. Kavčič D. (2008). *Prenova informacijskega sistema matične evidence* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
7. Kovačič A. & Vintar M. (1994). *Načrtovanje in gradnja informacijskih sistemov*. Ljubljana: DZS.
8. Osnove tehnologije elektronskega poslovanja in elektronskega podpisa. Najdeno 25. septembra 2009 na spletnem naslovu: http://www.gov.si/ca/tehnice_osnove.htm.
9. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o obrazcih prijav podatkov o Pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter zdravstvenem zavarovanju. (Uradni list RS št. 75/2008).
10. Prijatelj J. (2001). *Pravilnik o projektnem vodenju in izdelavi projektov v zavodu*. Ljubljana: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.
11. Prijatelj J. & Grmek I. (1996). *Zakon o matični evidenci*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
12. Prijava podatkov o pokojninskem in invalidskem ter v zdravstvenem zavarovanju, zavarovanje za starševsko varstvo, zavarovanje za primer brezposelnosti in sklenitvi delovnega razmerja (M-1, M-2, M-3, M-3A, M-DC).
13. Uvedba matične evidence in upokojujecev. Uradni list SFRJ št. 13/71.
14. Virant M. & Grad J. (2004). *E – uprava: Izbrane razvojne perspektive*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
15. Zadel B. (2006). *Prenova podatkovnega modela in sistema za področje matične evidence zavarovancev* (diplomsko delo). Kranj: Fakulteta za organizacijske vede.
16. Zakon o matični evidenci zavarovancev in upokojujecev. Uradni list SFRJ št. 68/79.
17. Zakon o matični evidenci in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZMEPIZ). Uradni list RS št. 81/2000.
18. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Uradni list RS št. 111/2007.
19. Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu. Najdeno 6. avgusta 2009 na spletnem naslovu http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r01/predpis_ZAKO4161.html.
20. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, (ZPIZ – 1). Uradni list RS št. 106/1999.
21. Zrimšek B. & Gričar J. (1997). *Informacijska družba in elektronsko poslovanje*. Propro, (julij – avgust), 15 – 18.
22. ZPIZ (2009). Letno poročilo (februar 2009). Najdeno 25. septembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.Zpiz.si/src/>